

KEMISK PELS

Er der gift i dit barns pelskrave?

Indholdsfortegnelse

1.	Opsummering	side 6
2.	Formaldehyd	side 9 - 11
3.	PAH	side 12-13
4.	Krom	side 14-15
5.	NPEO	side 16-17
6.	Udenlandske undersøgelser	side 18-19
7.	Konklusion	side 21

1 OPSUMMERING

Pelsproduktion er en kemikalieintensiv proces. Målet er at producere modetøj af en levende organisme, uden at det går i forrådnelse. Dette er kun muligt, hvis alle biologisk nedbrydelige materialer bliver fjernet, ødelagt eller konserveret. Dette mål opnåes via brug af kemikalier.

Disse kemikalier kan være til skade for menneskers helbred og naturen. Særligt farlige er stoffer som tungmetaller, organiske opløsningsmidler og pesticider. Kemikalierne findes i pelsen, men står ikke på varedeklarationen.

I 2003 kategoriserede EU-kommissionen garverier som “potentielt forurenings-intensive industrier” (www.bvt.umweltbundesamt.de/archiv-e/bvt_lederindustrie_zf.pdf)

Der er begrænset information om de kemikalier, som bruges til at garve pels. I EU er der sket en begrænsning eller stop for brugen af nogen af de værste kemikalier. Men dette er ikke tilfældet i andre lande, hvor brugen er dårligt reguleret. Derfor ender kemikalierester alligevel i det tøj, danske forbrugere køber.

Børnetøj er særligt udsat

Anima har observeret en stigning i mængden af børnetøj med pels, som ofte er fremstillet i Kina eller andre lande udenfor EU. Flere undersøgelser i andre europæiske lande har fundet farlig kemi i pelsen. Derfor gennemførte Anima i 2014 en række tests af kendte mærker, der sælger tøj til børn og unge. Også i disse produkter, der alle er solgt i danske butikker, blev der dokumenteret farlige kræft- og allergifremkaldende kemikalier, samt hormonforstyrrende stoffer.

Denne rapport beskriver de stoffer, som analyserne fandt.

Blandt vores fund var:

- Flyverdragt til babyer, der indeholdt kræftfremkaldende kemikalier
- Børnetøj, der indeholdt allergifremkaldende kemikalier
- Tøj, der var så forurenet, at det skulle meldes til Forbrugerstyrelsen og EU
- Hormonforstyrrende stoffer i næsten alle produkter

Alle tests beskrevet i denne rapport blev udført af Intertek Consumer Goods laboratorium i Fürth, Tyskland.

2 TEST FOR FORMALDEHYD

ANVENDELSE

Formaldehyd CAS No. 50-00-0 er det almindeligt anvendte navn for den kemiske sammensætning methanal. På verdensplan fremstilles der 21 tons, hvoraf de 4 millioner tons laves i Europa. Det findes i bl.a. plastik, i kemikalier til garvning og tilsat tekstiler, hvor det har en anti-krøl effekt.

Formaldehyd er stadig tilladt i dag, men under et krav om at produktet bærer et mærke, der informerer om, at det skal vaskes før brug. Ingen produkter i denne test bar et sådant mærke. I garvningsprocessen bruges en række kemikalier, der laver krydsforbindelse med formaldehyd i huden, eller som bruger formaldehyd i produktionen som et konserveringsmiddel. I læderprodukter kan det føre til høje niveauer af formaldehyd, hvis kemikalierne ikke er fuldt bundet eller bliver frigivet gennem en reaktion med vand, eller vaskes ud. Hvis pels er glattet kan man gå ud fra, at formaldehyd har været anvendt.

GIFTIGHED OG MILJØ

Formaldehyd er en vandopløselig ildelugtende gas. Det optages almindeligvis gennem luften eller huden og har en giftig effekt på celler og gener. Hos modtagelige mennesker kan selv en lav koncentration forårsage allergi. I et indendørs miljø er negative sundhedseffekter en risiko fra så lidt som 0.04 ppm. Over 4 ppm medfører øjne der løber i vand og er meget ubehageligt. (<http://umweltanalytik.com.lexikon/ing10.htm>).

INDUSTRISTANDARDS OG LOVGIVNING

Baseret på Legetøjsdirektivet (RL 2009/48/EC) og den Europæiske standard serie EN 7173, må tekstildele af legetøj til børn under 3 år ikke indeholde mere end 30 mg/kg (30 ppm) formaldehyd (frit og hydrolyserbart).

I 2009 udsendte RAPEX alarmsystemet en advarsel om formaldehydforurening af en trøje til børn, der indeholdt 106 mg/kg (106 ppm). Listen over særligt farlige stoffer (kandidatlisten) under EUs kemikaliereregulering REACH inkluderer endnu ikke formaldehyd, men det forventes foreslået af ETUC, Trade Union Priority List for REACH Authorisation, i den nærmeste fremtid. Den schweiziske ChemRRV lovgivning henviser til EUs lovgivning omkring forbudte kemikalier 76/769/EEC. Denne fastslår, at produkter, der indeholder mere end 0,2% (2000 mg/kg) formaldehyd ikke må placeres på markedet.

Formaldehyd i læder og pels er ikke reguleret af særlig lovgivning eller krav om mærkning. Dansk lovgivning indeholder ikke forbud mod formaldehyd, men stoffet er anført på negativlister i relation til en række miljømærker: Blomsten, Svanen, Oeko-Tex 100 samt Global Organic Textile Standard.

VORES TEST

Formaldehyd blev fundet i alle prøver i vores test. Den målte koncentration af formaldehyd var fra 44 til 244 mg/kg. Gennemsnittet var ca 140 mg/kg. Dette indikerer, at formaldehyd stoffer er udbredte i pelsindustrien. Lignende tests i Tyskland har i 2010 og 2011 dokumenteret samme tendens. (GIFT IM PELZ)

Siden 2004 har WHO (World Health Organisation) klassificeret formaldehyd som “kræftfremkaldende for mennesker”. Formaldehyd kan i nogen grad afhjælpes ved at vaske tøjet inden brug. Pels kan ikke vaskes og giver derfor ikke denne mulighed. Ifølge Miljøstyrelsen kan formaldehyd forårsage allergi selv i lave koncentrationer.

Kemikaliet, som let kan slippe ud af produktet som gas og kan komme ind i kroppen ved indånding eller gennem huden, er et af de vigtigste stoffer der forurener pelsprodukter. Dermed har det stor betydning, når man tænker på at beskytte forbrugere og butiksansattes sundhed. Den industrielle standard for læder SG tillader 75 mg/kg (voksne) og 20 mg/kg (børn) af stoffet. Den første værdi blev overskredet i mere end 83% af prøverne. Overskridelserne var fra 21% til 225%, hvilket yderligere indikerer, at pelsindustrien ikke tager meget hensyn til deres egne frivillige standarder.

TESTRESULTAT

Nogle af produkterne som var stærkt forurenede af formaldehyd var børnetøj. Oeko-Tex 100 har sat et benchmark for små børn på 16 g/kg for firmaer som er medlemmer af denne ordning. 100% af prøverne overskred denne grænse. Alle prøver overstiger grænsen på 30 mg/kg der er sat af EUs legetøjsdirektiv. De store danske importører af tøj – Bestseller og H&M - tillader ikke over 16 mg/kg i tøj og lædervarer til børn under 3 år. Begge firmaer har samtidig en politik om ikke at sælge ægte pels.

Når børnetøj er forurenet med formaldehyd bør det føre til at produktet bliver tilbagekaldt. Alle produkter med et indhold på over 100 mg/kg bør meldes til forbrugerstyrelsen, der kan tage passende foranstaltninger for at beskytte forbrugerne. Det bør samtidig indrapporteres til EU-kommissæren for Sundhed og Forbrugerbeskyttelse, der er den ansvarlige myndighed i forhold til advarselssystemet RAPEX. Der er behov for handling fra både lovgiver og industrien for at sikre, at disse hyppigt forekommende og høje niveauer af forurening ikke finder sted.

I testen var en flyverdragt fra mærket Ver de Terre til børn på 1,5 år forurenet med 219 mg/kg formaldehyd og en flyverdragt af Canada Goose havde en værdi på 156 mg/kg. Altså værdier langt over, hvad der er acceptabelt. Alvoren understreges særligt af, at produkterne er målrettet helt små børn på 12 - 18 måneder. En hue til 3 årige, købt i Bahne, indeholdt 44 mg/kg.

Den højeste værdi af formaldehyd fandtes dog i en jakke fra firmaet Modström. Den indeholdt hele 244 mg/kg. Jakken sælges primært til unge piger og har været populær gennem flere år.

TEST AF: Canada Goose Baby Snowsuit - SPIRIT 12-18M (blå)

FORMALDEHYD:

Test: 156 mg/kg

1

2

WHO har siden 2004 klassificeret formaldehyd som “kræftfremkaldende for mennesker”

TEST AF: Modström Gone Real Fur

PAH:

Test: 0,6 mg/kg

1

2

PAHer er kræftfremkaldende stoffer. Det anbefales at PAHer ikke overstiger 0,2 mg/kg

3 TEST FOR POLYAROMATISKE HYDROCARBON'ER (PAH'ER)

I vores undersøgelser blev PAH'er fundet i 2 af 6 prøver. Undersøgelsen fokuserede på phenanthrene, flouranthene, pyrene, og naphthalene, som blev fundet i en prøve. De 2 sidstnævnte PAH'er er carcinogene (kræftfremkaldende) kemikalier.

I juli 2010 udgav det nationale tyske center for risikovurdering (BfR) et forslag om EU-restriktioner for brug og salg af PAH-forurenede produkter. Forslaget gik ud på, at indholdet af kræftfremkaldende PAH'er ikke bør overstige 0.2 mg/kg hver. Dette forslag blev rejst på basis af test af mere end 5000 forbrugerprodukter fra elektriske apparater til legetøj og materialer, som kommer i tæt kontakt med huden.

Af de produkter vi har undersøgt oversteg 2 prøver grænserne med værdier på hhv. 0.6 og 0.8 mg/kg. Således blev BfR's anbefalinger for carcinogene PAH'er i forbrugsvarer overskredet i disse pelsprodukter.

Disse produkter havde et for højt samlet indhold af PAH til at opnå en GS-godkendelse for børnelegetøj i aldersgruppen under 3 år. GS-mærket er en tysk garanti for at produktet overholder minimumskrav ift. den tyske lov om varesikkerhed.

Her er det dog vigtigt at bemærke, at der er meget stor forskel i brugen af legetøj og pels. PAH'er bliver let optaget gennem huden (naphthalene optages også gennem indånding fordi den er ustabil) og det kan derfor ikke udelukkes med sikkerhed, at man ikke udsættes for en sundhedsrisiko ved at bruge de forurenede pelsprodukter.

Modströms jakke der havde det højeste niveau af formaldehyd var også forurenet med 0,6 mg/kg PAH

En anden jakke med krave af mårhundepels købt hos Bahne havde et endnu højere niveau med 0,8 mg/kg.

4 TEST FOR HEXAVALENT KROM (CRVI)

I denne undersøgelse fandt vi krom VI i 2 af 6 prøver. Forureningen var på hhv. 1.2 og 1.7 mg/kg.

Krom VI tilsættes ikke intentionelt, men kan dannes under garvningsprocessen ved at krom III oxideres til krom VI. Oxidationen kan sågar ske under transport og opmagasinering af produktet.

Den forårsager allergi og er kræftfremkaldende, mutagen samt skadelig for forplantningsevnen.

Den totale mængde af Krom i et produkt kan derfor udgøre en risiko for, at der udvikles krom VI på sigt. Et produkt (Vest til 4-årig pige) indeholdt hele 11000 mg/kg krom. Samtidig indeholdt det 1,2 mg/kg krom VI. Her kunne man frygte det høje samlede indhold af stoffet ville få indholdet af krom VI til at stige yderligere på sigt.

I november 2013 besluttede EU at forbyde brugen af krom i lædervarer. Dette forbud trådte i kraft, november 2014, med en tilladt grænseværdi på 3 mg/kg. Krom VI er stærkt allergi- og eksemfremkaldende, og har man først udviklet allergien, skal der langt mindre værdier til at udløse videre anfald. De fundne værdier overskrider således ikke den nye lov, men da man kan blive eksponeret ad flere forskellige ruter (e.g. sko, jakke, handsker etc.) vil værdierne i pelsartiklerne bidrage til en potentielt bekymrende overeksponering.

Det højeste niveau af Krom VI blev fundet i en hue til 3-årige (Købt hos Bahne), der netop med høj sandsynlighed kan finde på at sutte på pelsen og have den tæt på huden. Den næsthøjeste værdi var i en vest lavet til 4 årige piger.

Legetøjsdirektivet har desuden begrænsninger på migration af krom VI fra legetøj – med værdier rangerende fra 0,02 til 0,2 afhængig af typen af legetøj og derved risikoen for eksponering af stoffet.

TEST AF: Sofie Schnoor Pelsvest

KROM VI:
Test: 1,2 mg/kg

1

2

KromVI forårsager allergi og er kræftfremkaldende, mutagent samt skadelig for forplantningsevnen.

TEST AF: Ver de Terre flyverdragt - 18M (BLOSSOM)

NPEO:

Test: 3440 mg/kg

1

2

Stoffet er på EUs kandidatliste over særligt farlige stoffer og må kun optræde i 1000 mg/kg

5 TEST FOR NPEO

NPEO optræder på EUs kandidatliste over særligt farlige kemikalier under EUs kemikalielovgivning REACH, og står endvidere på EUs restriktionsliste. Stoffet må stadig findes i produkter, men kun i en meget lav koncentration på op til 0.1% (1000 mg per kg).

NPEO blev fundet i alle prøver. Værdierne svingede fra 190 til 3960, med et gennemsnit på 2083 mg/kg.

Fem ud af de seks værdier i tøjet overstiger de lovlige 0,1 % - og de ligger mellem 0.102% og 0,396%.

NPEO og NP (nonylphenol) bruges i produktionsfasen og er efterfølgende formodentlig ikke vasket ordentligt ud af produkterne.

Grunden til at kemikalierne står på EUs lister er deres hormonforstyrrende effekter i miljøet. NPEO nedbrydes til NP - som så er hormonforstyrrende. Der er veldokumenteret gennem mange forsøg.

Stofferne fra tøjet udvaskes og slides af, hvorefter det kommer ud i miljøet - luften vi indånder, vandet vi drikker, maden vi spiser, støvet i vores hjem, som især børn også indtager via leg på gulvet. Så der sker en indirekte eksponering for hormonforstyrrende stoffer.

I Europa har brugen af NPEO været forbudt eller frivilligt begrænset siden 1986. Siden 1998 har brugen af APEO (alkylphenol ethoxylater) (NPEO'er hører under APEO'er) i vaskemiddel været forbudt i Tyskland - og siden januar 2005 har EU-direktiv 2003/53 EG forbudt brugen af NPEO i højere koncentrationer end 0,1%. Det vil dog tage mange år før APEO'er er fuldstændigt udfaset, som det blev gjort af Norge i 2002. Selvom det er forbudt i EU fremstiller mange firmaer varer udenfor EU, hvor brugen af NPEO ikke er forbudt. Pelsprodukter fremstilles som oftest ikke i EU. Tekstilmærker som EUs blomsten og Öko-Tex 1000 har også forbudt brugen af APEO'er.

Igen var børnetøjet de værste syndere i testen. Flyverdragen fra Ver de Terre til 1 1/2 årige indeholdt 3440 mg/kg og huen fra Bahne til 3-årige indeholdt endnu mere med en samlet værdi på 3960 mg/kg.

Det samlet set mest forurenet produkt var Modströms jakke, som også her havde en værdi på 1990 mg/kg.

6 UDENLANDSKE PERSPEKTIVER

Inspiration til denne undersøgelse kommer fra lignende tests udført i Tyskland og Italien. Disse viste uden undtagelse, at der er farlige kemikalier i pelsprodukter. Dette gælder uanset produkternes pris og er en særlig bekymring, når tøjet anvendes af børn og unge, som har en lavere tolerance for de giftige stoffer.

ITALIEN 2013 OG 2014

I en undersøgelse af 6 børnejakker fandt den italienske organisation LAV en række giftige kemikalier. Undersøgelsen førte til, at det italienske sundhedsministerium trak 50% af de testede produkter tilbage fra markedet, bl.a. fordi de var kræftfremkaldende. (<http://www.lav.it/news/ritirate-dal-mercato-le-pellicce-tossiche-smascherate-dalla-lav>).

I en børnejakke fra GUCCI blev der i 2013 fundet pentaklorfenol (PCP). Kemikaliet kan eksempelvis virke kræftfremkaldende. Det kan også forstyrre hormonbalancen og måske betyde, at man får vanskeligt ved at få børn. <http://nonlosapevo.com/toxic-fur/cosi-piccoli-e-gia-tossici>

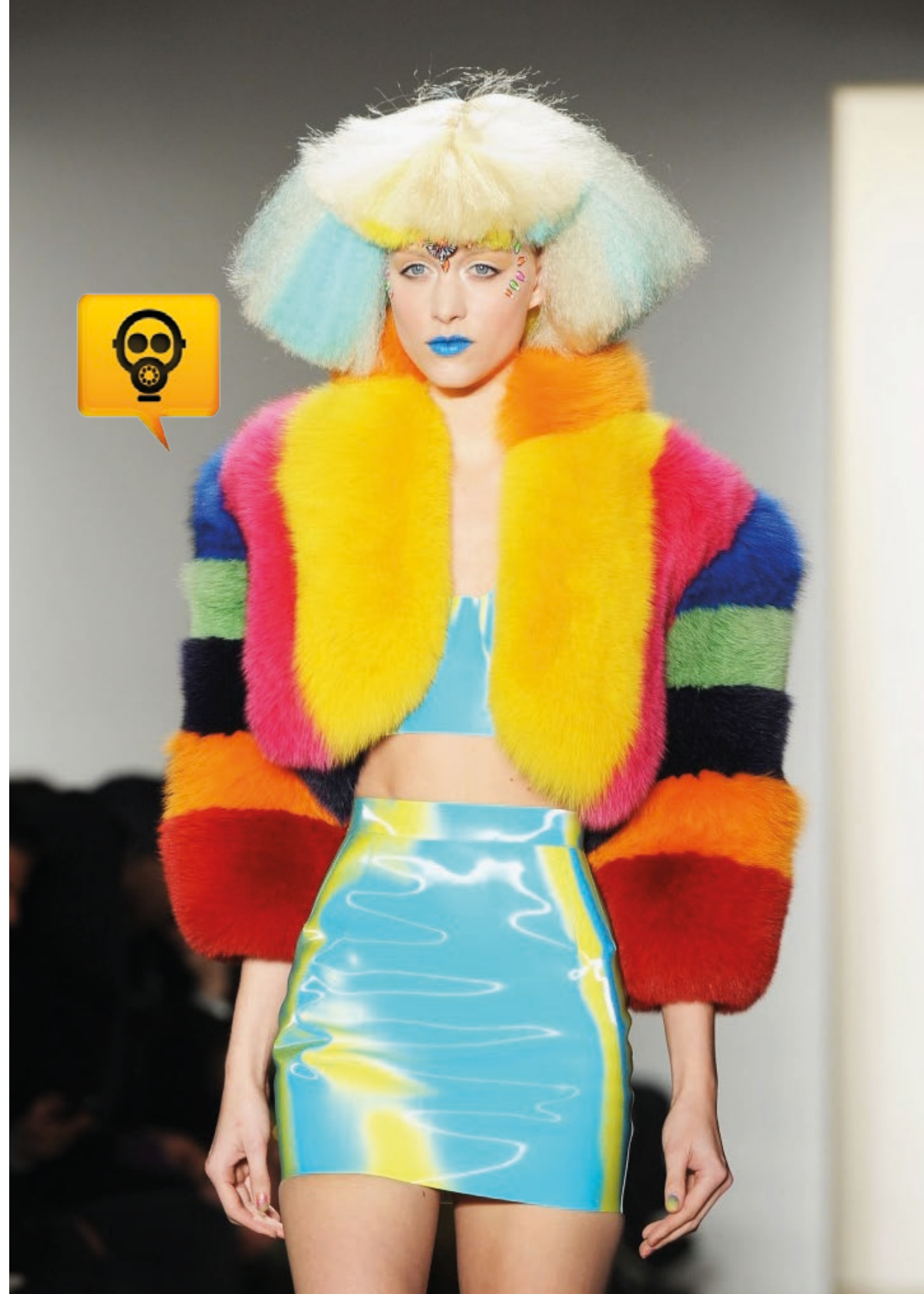
I 2014 fandt man igen giftige kemikalier i børnetøj med pels, bl.a. fra D&G (<http://www.lav.it/news/toxic-fur-2-nuova-indagine-pellicce-tossiche>)

TYSKLAND 2011

En stor test af 35 pelsprodukter indkøbt fra 7 europæiske lande viste meget udbredte problemer. 100% af de testede produkter, der inkluderede mærkerne Max Mara, Napapijri, Burberry og Kookai overtrådte grænserne for indhold af formaldehyd, krom og PAH. (http://www.vierpfoten.org/files/International/Campaigns/Fur/PDFs/2011_FourPaws_Poison_in_Furs_Report_Engl.pdf)

I den tidligere undersøgelse var den værst forurenede jakke igen en børnejakke fra firmaet DIADORA. Flere danske børnetøjsmærker bruger i dag pels.

Jakkens pelskrave var lavet af mårhund og havde den højeste koncentration af formaldehyd og den højeste andel af NPEOer i hele undersøgelsen. Disse værdier var så høje, at jakken ikke burde være tilladt på markedet i forhold til gældende regler. (http://www.four-paws.org.uk/files/united_kingdom/Campaigns/Fur/Factsheet.pdf)

7 KONKLUSION

I lyset af de omfattende og vedvarende problemer med kemikalierester i pelssprodukter anbefaler Anima et forbud mod at inkludere pels i børnetøj for at beskytte forbrugerne.

Der er i dag intet behov for at bruge pels og de fleste danske firmaer har i dag en pelsfri politik til glæde for deres kunder.

Når tests i flere lande over hele Europa gennem flere år giver samme bekymrende resultater, så er der ikke meget som tyder på, at kemikalierester kan undgås. Vælger firmaerne pels udsætter de næsten utvivlsomt deres kunder for en risiko for at blive eksponeret for uønskede kemikalier.

Det er urimeligt at forbrugere, og særligt børn som ikke selv kan vælge, skal udsættes for sådanne risici, når der er et enkelt alternativ. Anima arbejder for at modebranchen tager ansvar og stopper med at bruge pels, særligt i tøj til børn.

